

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

BETÉTLAP

A KIADÁSRA/MEGJELENTETÉSRE KERÜLŐ MŰ

Szerző(k) neve: *Papházi János, Borovi Dániel, Kaján Marianna, Ivókné Szajkó Ottília, Fábián Balázs, Czeglédi Noémi, Óriné Nagy Cecília*

Szerkesztő neve: Kerényi B. Eszter

Fordító neve: ----

Mű végleges címe: **A hosszú 19. század**

A kiadvány nyelve(i): magyar

PARAMÉTEREK

Példányszám (vállalt): 700 példány

Formátum/méret: 148 x 170 mm

Belív minősége és nyomása: 1+1 szín, 100 gr ofset

Borító minősége és nyomása: 4+0 szín, 300 gr műnyomó, viyyzahajtott füllel

Kötés: cérna + ragasztókötés

Illusztrátor / grafikus személye: Kecskés Zoltán

Tervezett bolti ár: --- Ft

A kiadványra igényelt támogatás: 1.000.000,- Ft

Ebből: tiszteletdíj mindösszesen: --- Ft

nyomdai előkészítés mindösszesen: 459.000,- Ft

nyomdaköltség mindösszesen: 930.000,- Ft

egyéb költség mindösszesen: --- Ft

Tervezett nettó árbevétel: --- Ft A kiadványnak nincs árbevétele: x

Köszönettel:

Gödöllő, 2017. november 24.

Kerényiné B. Eszter
igazgató

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

2014. szeptember 23-án a Gödöllői Királyi Kastély Kht. és a Gödöllői Városi Múzeum közös konferenciát rendezett **A hosszú 19. század** címmel. A konferencián a két intézmény kollégái és az intézményhez kötődő kutatók vettek részt. Az elhangzott tanulmányok a támogatásnak köszönhetően most írásban is megjelentek.

A kastélyhoz kötődő kutatók főként az uralkodó és családja életével foglalkoznak új megközelítésbe helyezve egyes életeseményeket. A kötet második felében pedig a múzeumi kollégák tanulmányai a helyi, gödöllői élet első világháborús hatásait vizsgálják.

A kötet a Gödöllői Múzeumi Füzetek sorozat 15. részeként jelent meg. A könyv formátuma modern, majdnem négyzetes 148x170 mm, fűzött, kartonált.

Mindkét múzeum még 2014-ben Az Első Világháborús Centenárium Emlékbizottság által is támogatott kiállítással és katalógussal emlékezett meg az első világháborúról. A Gödöllői Városi Múzeumban az **„Adj király katonát”** című kiállítással azt mutattuk be, hogyan élte meg az Első világháborút a hátszág, azon belül is Gödöllő társadalma. Dokumentumok, tárgyak idézték fel az itthon maradt családtagok: feleségek, gyermekek mindennapi életét, a mindennapi élet nehézségeit, amelyek sok esetben a háború után sem szűntek meg, hiszen az élet a fronton elesett családfő nélkül folytatódott tovább. A kastélyban **„Ferenc József, a rendíthetetlen”** címmel nyílt kiállítás, amely az Első világháború Monarcia szempontjából lefontosabb politikai személyiségének alakját vette középpontba.

A kiállítások kapcsán egyre több információ került napvilágra, amely új megvilágításba helyezte a korszak egyéniségeit, fontos, döntéshozó alakjait, valamint Gödöllő helytörténetét. Számunkra érdekes módon kapcsolódik itt a településen össze az országos politika a helyi eseményekkel, hiszen az uralkodópár mindennapi élete, jelenléte meghatározta a község történetét.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Papházi János: Ferenc József ifjúsága öccse, Károly Lajos naplójának tükrében

Ferenc József neveltetése, amelyben édesanyja, Zsófia főhercegnő szerepe volt az irányadó, meghatározta a későbbi császár személyiségének alakulását. Oktatására már kezdettől fogva nagy hangsúlyt helyeztek, amely egész későbbi életére nagy befolyással volt. Öccsének, Károly Lajosnak mintegy két évtizede előkerült gyerekkori naplója izgalmas betekintést nyújt a Habsburg-család mindennapjaiba, s így igen értékes információkkal szolgál Ferenc József ifjúságáról is.

Kaján Marianna: Felsőszilvási báró Nopcsa Ferenc, Erzsébet királyné főudvarmestere

A Gödöllői Királyi Kastély Múzeum gyűjteményébe nemrégiben bekerült rendkívül érdekes iratanyag között megtalálhatók Erzsébet királyné főudvarmesterének, báró Nopcsa Ferencnek levelei Ferenczy Idához, a királyné felolvasónőjéhez. Erzsébet az 1860-as évek elejétől tudatosan választott közvetlen környezetébe magyarokat. 1864 novemberében került melléje felolvasónőnek Ferenczy Ida, és egyre több magyar udvarhölgye volt. A királyné környezetével magyarul beszélt, amit titkos nyelvként használt, főleg a bécsi udvarban. Tanulmányomban az erdélyi nemesi családból származó Nopcsa báró életének és főudvarmesteri működésének pár mozzanatát mutatom be, aki 1868-1894 között állt a királyné szolgálatában.

Borovi Dániel: Ligeti Miklós fehértemplomi Ferenc József szobra és a szecesszió uralkodóportréi

A 19-20. század fordulója az uralkodóportré műfajában is változásokat hozott. Ezek elsősorban az alkotások stílusát érintették: a portrék ikonográfiája meglehetősen állandóságot mutat. A szecessziós típus talán legjellegzetesebb – osztrák – emléke Wilhelm List császárportréja a bécsi Postatakarékpénztár üléstermében. A magyar emléktárhelyen nem találunk olyan ábrázolást, amely sikerrel valósítaná meg az uralkodóportrénak a szecessziós épített környezethez való hozzáigazítását. A magyar szecessziós uralkodóportré legjelentősebb példája Ligeti Miklós 1914-es köztéri szobra lett volna. A bánsági Fehértemploma szánt alkotás ugyan elkészült, az I. azonban világháború megakadályozta, hogy valaha is köztérre kerülhessen.

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

Fábián Balázs: Gödöllő első világháborús emlékművei

Gödöllőn az I világháború komoly áldozatokkal járt. A település férfilakosságából megközelítőleg 900-an vonultak be katonának és több mint 200-an nem tértek haza a szeretteik közé. Hosszú évszázadok óta ez volt az első olyan történelmi esemény, mely ilyen áldozatokat követelt a községtől. Már 1914-ben mozgalom indult, hogy a háborúban hősi halált halt katonák emlékét méltóan megőrizhessék. Az 1914-es keresztállítás után több emléktáblát, emlékművet, szobrot is állítottak Gödöllőn. Jelen tanulmány ezeknek a történetét próbálja meg feltárni.

Czeglédi Noémi: A magyar cserkészlet az első világháború idején

Az első világháború kitörése előtt néhány cserkészcsapat alakult Magyarországon. Elsősorban a fővárosi és a vidéki nagyvárosok iskoláiban tanuló diákok és tanáraik köré szerveződtek a csapatok. A Magyar Cserkész Szövetség 1912. évi megalakulása ellenére a szervezettség kezdeti stádiumában lévő mozgalom a társadalom támogatását sem élvezte. A sarajevói merényletet követően a cserkészvezetők azonnal bekapcsolták a csapatokat a hátszakra háruló feladatok elvégzésébe. Részt vettek a Mentőegyesület munkájában, a gyűjtőakciókban, vidéken néhol rendfenntartó feladatot is elláttak. A háború alatt felmerült a cserkészlet militarizálásának terve is, erre azonban nem került sor. A nehézségek ellenére a cserkészlet szellemében, külső támogatás nélkül tevékenykedő fiatalok a Nagy Háború végéig folyamatosan segítettek a lakosságot, életben tartották a mozgalmat is. A cserkészlet váló diákoknak a háborús időkben lelki és szociális támogatást adott a mozgalom, a háború végére a társadalom és az állam elismerését is elnyerték.

Őriné Nagy Cecília: A gödöllői művésztelep és az I. világháború

Az „Adj király katonát!” Gödöllőiek az első világháborúban. (Gödöllő, 2014.) című, a Gödöllői Városi Múzeum azonos című kiállításához kapcsolódó katalógusban már megjelent hasonló című tanulmány folytatása, kiegészítése. A 2014-es év első felében napvilágot látott, a képzőművészet és az első világháború témáját feldolgozó nagyszámú szakirodalom felhívta a figyelmet arra, hogy a gödöllői művésztelep fiatal, sorköteles valamint a háború miatt hazájukba visszatelepített tagjainak a szerepét érdemes továbbvizsgálni. Raáb Ervin és Zichy István részt

GÖDÖLLŐI
VÁROSI
MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: +36 28 421-997, +36 20 269-2007

Fax: +36 28 422-003

E-mail: info@godolloimuzeum.hu

Honlap: godolloimuzeum.hu

vett a harcokban. Sidló Ferenc hadiszobrász volt, Remsey Jenő és Zoltán hadifestőként működött. Medgyaszay István népfelkelő főhadnagymérenként tevékenykedett. Rövid ideig Körösfői-Kriesch Aladár és Nagy Sándor is érintett volt a hadkötelezettség kérdésében. A művészek naplójából és levelezéséből tudunk a külföldi művésztársak Belmonte Leo, Charles de Fontaney és Tom von Dreger és családja életéről.

Mindezeket kiegészítve a Hadtörténeti Intézet és Múzeum gyűjteményei biztosítottak komoly szakmai háttérrel a gödöllői művésztelep első világháborúval kapcsolatos bővebb kutatásának.

Sajnálatos módon kettő kutató nem küldte be a végleges, nyomdakész tanulmányát, így őket a velük történt egyeztetés után ki kellett hagynunk.

Terjesztését, mivel ingyenes a következőképp tervezzük végezni:

1. Magyar Vidéki Múzeumok Szövetsége ülésein a múzeumi körökben;
2. Pulszky Társaság Magyar Múzeumi Egyesület;
3. Megyei Múzeumok könyvtárai számára;
4. A Gödöllő és Környéke Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal kötött szerződésünk alapján a környékbeli iskolák könyvtárainak illetve év végi jutalomkönyvként felső tagozatos és gimnáziumi gyerekeknek.

Köszönjük, hogy pályázatunkat támogatásra méltónak ítélték. Példa értékű a két intézmény összefogása, azon kutatók munkája, akik a kiállítások megrendezése után sem hagyták félbe a munkájukat, hanem tovább dolgoztak azon. A kötet hiánypótló, mind az országos, mind a mikrotörténelemmel foglalkozó kutatók, történészek számára van mondanivalója.

Gödöllő, 2017. november 27.

Kerényiné B. Eszter
múzeumigazgató